

Каплінський В. В., Терещук Д. В. Складові авторитету керівника освітнього закладу/ В. В. Каплінський, Д. В. Терещук//Теоретичні та методичні засади особистісно-професійного розвитку майбутнього вчителя: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет – конференції(м. Вінниця,26- 27 листопада 2014р.). – Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2014. С. 68-71

Складові педагогічного авторитету керівника освітнього закладу

Каплінський В. В.,Терещук Д. В.

Постановка проблеми. Відомо, що слово «педагог» перекладається як *дітоводитель*, тобто людина, яка веде за собою інших. Однак, щоб успішно вести за собою інших, потрібно і себе «вести» до себе мудрішого, цікавішого, освіченішого, тобто триматись того напрямку, який виводить на шлях авторитету. А вже авторитет авансуватиме успіх, по-перше, особисто керівнику школи і його виховним впливам, по-друге, тій навчальній дисципліні, яку він читає, оскільки, чим вищий авторитет, тим важливіша для учнів навчальна дисципліна, провідником якої він є.

Серед способів здобуття влади над підлеглими авторитет є найнадійнішим і найпродуктивнішим, оскільки він вже сам собою є носієм сугестивного впливу. Навіть прямий вплив директора чи завуча, який часто наштовхується на внутрішній опір, при умові їхнього авторитету буде супроводжуватись «зеленим світлом» для переходу їх інформації у внутрішній план особистості вчителя та учня. Причина: влада авторитету, коефіцієнт корисної дії якої є набагато вищим і надійнішим, ніж авторитет

влади. Авторитет є і надзвичайно вагомим коефіцієнтом професіоналізму керівника школи і чи ненайважливішим чинником його успішної діяльності. Адже існує прямий зв'язок, який набув «рангу» закономірності виховання: успішність виховних впливів залежить від ставлення до особистості. Становлення авторитету керівника освітнього закладу як педагога залежить від виокремлення основних компонентів педагогічного авторитету, що і стало **метою** нашого міні дослідження.

Виклад основного матеріалу. Безперечно, що авторитет сам собою не приходить. Його становлення залежить від багатьох чинників. У яких же напрямках важливо працювати над собою педагогові, зокрема керівнику школи, щоб здобути авторитет серед педагогів та учнів? Назвемо ті компоненти, які найчастіше називали педагоги та студенти, продовжуючи незакінчене речення: «Авторитет керівника школи в першу чергу залежить від...». По – перше, це **високий професійний рівень, ерудиція, загальний світогляд.** Останнє має особливе значення. «Якщо людина, – стверджував Ю. Азаров, – яка оволоділа тією чи іншою професією, залишається у своєму вузькопрофесійному світі, то вона багато втрачає як особистість, неминуче звужується її професійний діапазон, оскільки якості, якими володіє спеціаліст, збагачуються за рахунок суміжних, а часом, і прямо протилежних діяльностей». Не випадково Ейнштейн говорив, що Достоєвський дав йому значно більше для відкриття теорії відносності, ніж відомий фізик Гаусс. По – друге, це **належний рівень внутрішньої культури,** яка передбачає стриманість, тактовність, послідовність у своїх діях, єдність між словами і вчинками тощо. По – третє,

максимальний прояв своєї індивідуальності та наявність власної позиції.

Прагнучи бути авторитетним, керівник освітнього закладу повинен боятись «бути як більшість», боятись жити у згоді з нав'язаними стереотипами, боятись пливати за течією, боятись бути конформістом, який сьогодні кричить: «Осанна!», а завтра: «Візьми, візьми, розіпни Його!». Назвемо кілька порад, які дали вчителі та студенти, продовжуючи наступне речення: «Керівнику школи, який не має власної позиції, доцільно було б дати такі поради...».

Порада перша: якщо ти зрозумів, що належиш до більшості, ти повинен зрозуміти, що настав час змінитись. Порада друга: пам'ятай, що талановитий педагог приваблює своїх колег та учнів не тим, чим він звичайний, а своєю несхожістю на інших. Порада третя: якщо ти не дозволиш собі стати «як усі», то спасеш себе як особистість. Варто зауважити, що важлива не лише наявність власної позиції, а й мужність її захистити в ситуаціях, які цього потребують. Якщо її немає, то досить легко втратити вже здобутий авторитет.

*По – четверте, **прихильність та любов до дітей.*** З метою загострення на цьому уваги, звернемось до фрагменту художнього фільму «Ключ без права передачі», в якому створено образ авторитетного директора школи. Новий директор школи сидить у бібліотеці. Перед ним ціла купа книг з педагогіки. Він уже помітив, що найавторитетніший педагог у школі – вчителька літератури Марина Максимівна. Побачивши, що вона зайшла в бібліотеку, він звертається до неї з проханням: «Марино Максимівно, допоможіть мені розібратись... Мені тут підібрали книги з педагогіки... Але про нашу справу так товсто пишуть. Я заплутався. Підкажіть, що спочатку читати, що потім, а чого взагалі

не потрібно читати». «Так, товсто пишуть про нашу справу, - відреагувала Марина Максимівна, вибираючи серед інших тоненьку брошурку і протягуючи її директору, - спочатку ось це, а потім все інше». «Так це ж белетристика!..», - здивовано сказав директор. «Ви просили моєї поради. Я вам її дала», - завершила діалог молода вчителька.

Відомий педагогічний критик С. Соловейчик писав: «Психолог досліджує психіку, філософ досліджує етику: вони встановлюють і повідомляють істини, необхідні для грамотного виховання. Але виховує людина, яка любить. У любові – правда. Правда не в наукових істинах, а в любові! Педагогіка – наука про мистецтво любити дітей». А один з відомих емігрантів, який тривалий час жив у Великобританії, Антоній Сурожський про одного з авторитетних своїх педагогів писав: «Він умів усіх нас любити. Без винятку. Коли ми були хорошими, – його любов була тріумфальною радістю. Коли ставали поганими, – його любов не змінювалась. Вона ставала гострим болем у ньому, болем, який нас оздоровлював і зміцнював. Ми змінювались тому, що нам ставало боляче через те, що було боляче йому, вчителю, якого і ми любили».

Про любов до дітей багато говорять і пишуть. Однак по-справжньому відчуває її силу лише той педагог, який робить це без зайвих слів, не акцентуючи на цьому уваги. Любов може приховуватись під зовнішньою суворістю, вимогливістю. Але якщо вона щира і справжня, то вихованці її відчують самі і самі зрозуміють, що педагог навмисно не демонструє, а приховує її в їх власних інтересах.

Практика свідчить: якщо ми сваримо учня з такою прихованою любов'ю, він може засмучуватись, але

глибоко в душі це не ранить його, тому що він відчуває любов. Про це говорить О. Бальзак: «Суворість, яка виправдана сильним характером вихователя, його бездоганною поведінкою, яка витончено співвідноситься з любов'ю, навряд чи здатна викликати озлобленість». *По - п'яте, наявність педагогічного такту*, про що один з відомих англійських учених Леббок зауважував: «З допомогою такту можна домогтись успіху навіть тоді, коли неможливо нічого домогтись з допомогою сили». Такт означає обережність та почуття міри у спілкуванні, уміння спілкуватись так, щоб не принизити, не образити, не зачепити гідність. На думку соціолога В. Шубкіна, безтактна людина - «мікроагресор, який так само соціально небезпечний, як п'яний шофер, оскільки він посягає на суверенітет вашої особистості. Безтактність - це насамперед безглуздість, розумова лінь, вузькість мислення. Від безтактності до садизму - один крок».

Іншими, не менш важливими, компонентами авторитету називались: уміння спілкуватись на паритетних засадах (при розумній дистанції), не підкреслюючи своєї зверхності; неформальний підхід до виконання своїх обов'язків; почуття розумного та доречного гумору.

Висновки. Оскільки успішність діяльності керівника освітнього закладу залежить від ставлення до нього учнів та колег, а ставлення вимірюється його авторитетністю, директор та його заступники мають піклуватись про становлення авторитету. Забезпечення авторитету можливе лише при високому професійному рівні та рівні внутрішньої культури керівника, наявності у нього особистісної позиції, педагогічного такту, любові до дітей та

неформального підходу до виконання своїх обов'язків. При цих умовах авторитет вже сам собою стає носієм сугестивного впливу на колег та учнів.